

для регулювання антикризові інструменти ліквідності та забезпечував фінансову підтримку банків як традиційними, так і екстремними інструментами рефінансування, при цьому намагаючись проводити зміни і в своїй організаційній структурі. Так, Національний банк України вжив антикризових заходів відповідаючи рівню провідних центральних банків європейського союзу. У таких складних умовах політику НБУ зі зміцнення банківського сектору, як і в попередні роки, потрібно спрямовувати на стимулювання його капіталізації та "очищення" від неплатоспроможних банків та банків, які порушують банківське законодавство, тісно співпрацювати і підтримувати Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, при цьому підвищуючи довіру населення до банків, а також відкрито і прозоро проводити комунікаційну політику НБУ задля зменшення паніки у суспільстві і підвищення фінансової грамотності суспільства.

Література

1. Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання : аналіт. доп. / Я.А. Жаліло, К.А. Кононенко, В.М. Яблонський [та ін.]; за заг. ред. Я.А. Жаліла. – К. : Вид-во НІСД, 2014. – 132 с.
2. Ковалев В.В. Система предупреждения валютного и финансового кризисов в условиях глобализирующейся экономики : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.14 "Мировая экономика" / В.В. Ковалев. – М., 2007. – 23 с.
3. Коваленко В.В. Определение факторов, вызывающих возникновение системных банковских кризисов и методы их диагностики / В.В. Коваленко, О.Г. Коренева // Бизнес Информ : науч. журнал. – 2006. – № 9. – С. 24-26.
4. Коваленко В.В. Инструменты державного антикризового управління в банківському секторі / В.В. Коваленко // Вісник Української академії банківської справи : зб. наук. праць. – 2006. – № 2. – С. 8-14.
5. Коваленко В.В. Банківська криза та інструменти антикризового управління / В.В. Коваленко, О.Г. Коренева, О.В. Крухмаль // Актуальні проблеми економіки : наук. экон. журнал. – Сер.: Гроші, фінанси і кредит. – 2009. – № 2 (92). – С. 144-150.
6. Річний звіт НБУ. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua>
7. Опубліковано фінальну версію Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020, яка була затверджена 18 червня 2015 року Правлінням Національного банку України (Постанова Правління від 18.06.2015 р., № 391). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish>.
8. Олександр Писарук. За рік-два ми має мати оновлену банківську систему, 21.10.2014. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua/bank.gov.ua/control/uk/publish>.

Руденко З.М. Финансовый кризис в Украине 2014-2015 годов: причины и инструменты регулирования

Исследованы кризисные явления, которые происходят в Украине в 2014-2015 гг., а также причины, которые их формируют. Классифицированы факторы влияния на экономическое, политическое и социальные. Рассмотрено понятие системной, финансового и банковского кризиса. Особое внимание уделено финансовому кризису в Украине и антикризисным мерам Национального банка Украины, которые обеспечивают ценовую и финансовую стабильность, развитие институциональной способности НБУ. Определены инструменты регулирования, которые классифицированы на финансовые, структурные и операционные.

Ключевые слова: финансовый кризис, банковский кризис, антикризисные инструменты: финансовые, структурные, операционные.

Rudenko Z.M. The Financial Crisis in Ukraine in 2014-2015 : Causes and Regulatory Instruments

The crisis taking place in Ukraine in 2014-2015, and also the reasons that cause them, are investigated. The factors influencing economic, political and social issues are classified.

The concept of systemic, financial and banking crisis is studied. Special attention is paid to the financial crisis in Ukraine and the anti-crisis measures of the National Bank of Ukraine, which provide price stability, financial stability and development of the institutional capacity of the NBU. Some regulatory instruments that are classified on the financial, structural and operational, are identified.

Keywords: financial crisis, banking crisis, anti-crisis instruments: financial, structural, operational.

УДК 336.012.23:330.354

Здобувач Р.Ф. Турко¹ – Львівська КА

РЕГРЕСІЙНО-КОРЕЛЯЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ ВІТЧИЗНЯНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Розглянуто структуру банківського капіталу вітчизняної банківської системи. Побудовано лінійні регресійні моделі залежності сукупного банківського капіталу, власного капіталу і зобов'язань банківських установ від впливу на них статутного фонду, коштів суб'єктів господарювання та фізичних осіб на розрахункових банківських рахунках. На основі отриманих розрахункових даних зроблено відповідні висновки щодо перспектив формування банківського капіталу вітчизняної банківської системи.

Ключові слова: банківська система, банківський капітал, власний капітал, статутний фонд, зобов'язання банків, кошти суб'єктів господарювання, кошти фізичних осіб, регресійно-кореляційний аналіз.

Вступ. У сучасних умовах для ефективного розвитку вітчизняної економіки потрібні інтенсивні капіталовкладення у результативні з погляду економіки та економічно безпечні технології виробництва, варто вкладати значні кошти в розроблення продукції нового покоління, яка буде конкурентоспроможною не тільки на внутрішньому, а й на світовому ринках. Це особливо актуально сьогодні, коли відчиняються двері не лише вітчизняним сировинним ресурсам, а й вітчизняним товарам на міжнародний ринок.

Для вирішення зазначених питань потрібні великі фінансові ресурси. А чималі грошові кошти може мобілізувати тільки ефективна, стабільно діюча і непохитна банківська система. Отже, фінансування економіки країни істотно залежить від стану її банківської системи. З цієї причини державні органи кровно зацікавлені у стабільності і благополуччю та сталому розвитку банківської системи, правовому забезпеченні її стійкості.

Водночас, сучасний етап розвитку вітчизняної банківської системи потребує міцних і стабільних малих і великих банків, здатних як на регіональному, так і загальнодержавному рівнях забезпечити економічне зростання країни.

Одним із фінансових важелів стабільної роботи банків є зростання рівня їх капіталізації. А важливим фактором мобілізації фінансових ресурсів банківською системою є забезпечення з боку держави дієвою законодавчою і нормативно-правовою базою, яка б давала можливість формувати значні грошові кошти та успішно фінансувати реальний сектор національної економіки, пріоритетні та стратегічні галузі вітчизняної економіки, виробництво продукції на експорт і виробництво імпортозамінних товарів.

¹ Наук. керівник: проф. В.І. Слейко, д-р экон. наук.

Водночас, різного роду державні інститути та установи банківської інфраструктури мають не тільки сподіватись на фінансування своєї діяльності, а й докласти зусиль і відповідних дій щодо покращення роботи банківських установ, окреслювати шляхи і напрями вдосконалення їхньої діяльності як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках, а також забезпечувати умови співпраці з міжнародними фінансовими установами.

Важливим у зазначених процесах є проведення наукових досліджень та обчислення прогнозів розвитку того чи іншого явища, у нашому варіанті – розвитку вітчизняної банківської системи, розвитку окремих банків, формування банківських ресурсів, забезпечення рівня капіталізації як окремих банків, так і всього банківського сектору.

Зазначимо, що під час дослідження складних економічних процесів та явищ застосовують різного роду методи і моделі, одним із них є метод регресійно-кореляційного аналізу, за допомогою якого досліджують й узагальнюють взаємозв'язки кореляційно пов'язаних змінних, у нашому варіанті – залежність сукупного банківського капіталу від власного капіталу та зобов'язань банківської установи, а також власного капіталу від статутного фонду і зобов'язань від коштів суб'єктів господарювання, і коштів фізичних осіб.

Мета роботи – дослідити структуру банківського капіталу вітчизняної банківської системи і побудувати лінійну регресійну модель залежності сукупного банківського капіталу від власного капіталу і зобов'язань банківської установи.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи структуру банківського капіталу вітчизняної банківської системи у 2001-2014 рр., можна стверджувати, що протягом 2001-2007 рр. банківський капітал практично з року в рік зростав і досить значними темпами, від 28 до 76 % щорічно і з 2001 р. зріс від 47,6 млрд грн до 599,4 млрд грн у 2007 р. – майже у 13 разів (рис.). А вже у 2008 р. спостерігалось значне падіння як темпів зростання банківського капіталу, так і істотне зменшення його обсягів.

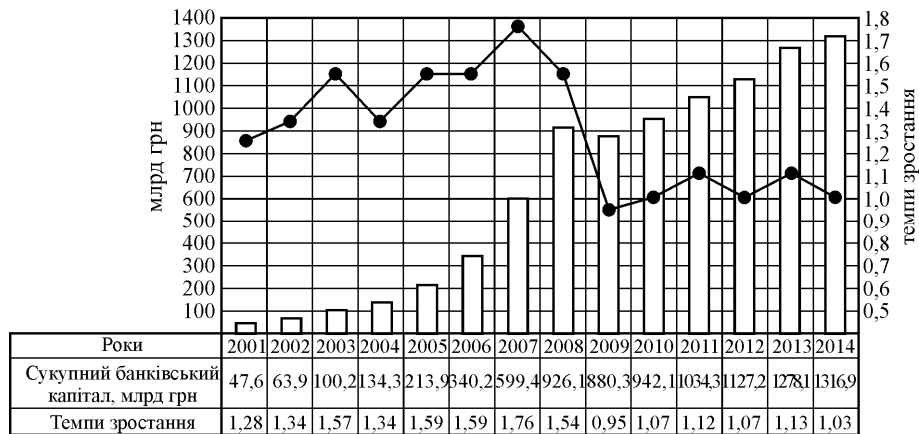


Рис. Обсяги банківського капіталу вітчизняної банківської системи у 2001-2014 рр. (сформовано за [11, с. 48; 12, с. 57])

Так, у 2009 р. банківський капітал становив 880,3 млрд грн, що на 45,8 млрд грн менше, ніж у 2008 р. Звичайно, на такий стан істотно вплинула світова фінансово-економічна криза, яка спричинила як повільне зменшення обсягів власного капіталу, так і, відповідно, залучених коштів, а також відпливу іноземного капіталу з вітчизняної банківської сфери (див. рис.) і банкрутство вітчизняних банків.

У посткризовий період обсяги банківського капіталу вітчизняної банківської системи почали, хоча і незначними темпами, зростати. Так, у 2010 р. вони зросли до 942,1 млрд грн, тобто на 61,8 млрд грн або на 7 %, а в 2011 р. становили 1 127,2 млрд грн або 12 %. Однак у 2013 р. відбувалось зростання обсягів банківського капіталу – до 1 278,1 млрд грн або 13 %, проте вже у 2014 р. знову спостерігався спад, що, звичайно, було спричинено політичною ситуацією у країні. Зазначимо, що в Україні найбільш негативно впливає на фінансово-економічне становище не криза чи інші кризові явища, а саме політична ситуація. Адже і в 2004 р., у період президентських виборів, спостерігалось досить істотне падіння темпів зростання обсягів банківського капіталу аж на 23 % порівняно з 2003 р., тоді ж знову впали обсяги банківського капіталу вітчизняної банківської системи.

Варто зазначити, що коливання обсягів банківського капіталу вітчизняної банківської системи зумовлене розпорошеністю капіталу в банківській сфері, небажанням менеджерів банківської установ формувати власний капітал, корупцією та неефективним, а часто і відсутністю банківського нагляду з боку центрального банку [3, 4, 6, 8, 9, 13-16].

А тепер на основі даних таблиці побудуємо лінійні регресійні моделі залежності сукупного банківського капіталу (y_1), власного капіталу (y_2) і зобов'язань банків (y_4) від впливу на них інших факторів, таких як: статутний фонд (y_3), кошти суб'єктів господарювання і фізичних осіб на їхніх розрахункових рахунках (y_5 та y_7).

Табл. Структура банківського капіталу вітчизняної банківської системи у 2001-2014 рр., млрд грн

Показник	Сукупний банківський капітал	Власний капітал	Статутний капітал	Зобов'язання банків	Кошти суб'єктів господарювання	Термінові кошти суб'єктів господарювання	Кошти фізичних осіб	Термінові кошти фізичних осіб
	y_1	y_2	y_3	y_4	y_5	y_6	y_7	y_8
Рік								
2001	47,6	7,9	4,6	39,7	15,7	4,7	11,2	8,1
2002	63,9	10,0	6,0	53,9	19,7	6,2	19,1	14,1
2003	100,2	12,9	8,1	87,4	28,0	10,4	32,1	24,9
2004	134,3	18,4	11,6	115,9	40,1	15,4	41,2	33,2
2005	213,9	25,5	16,1	188,4	61,2	26,8	72,5	55,3
2006	340,2	42,6	26,3	297,6	76,9	37,7	106,1	81,9
2007	599,4	69,6	42,9	529,8	112,0	54,2	163,5	125,6
2008	492,6	119,3	82,5	306,8	143,9	73,4	213,2	175,1
2009	880,3	115,2	119,2	765,1	115,2	50,5	210,0	115,2
2010	942,1	137,7	145,9	804,4	144,0	55,3	270,7	206,6

2011	1054,3	155,5	171,9	898,8	186,2	74,2	306,2	237,4
2012	1127,2	169,3	175,2	957,9	202,6	92,8	364,0	289,1
2013	1278,1	192,6	185,2	1085,5	234,9	104,7	433,7	350,8
2014	1316,9	148,0	180,2	1168,8	261,4	102,5	416,4	319,1

Примітка: сформовано на основі [11, с. 48; 12, с. 57].

У таблиці введено такі позначення: y_1 – сукупний банківський капітал, млрд грн; y_2 – власний капітал, млрд грн; y_3 – статутний капітал, млрд грн; y_4 – зобов'язання банків, млрд грн; y_5 – кошти суб'єктів господарювання, млрд грн; y_6 – термінові кошти суб'єктів господарювання, млрд грн; y_7 – кошти фізичних осіб, млрд грн; y_8 – термінові кошти фізичних осіб, млрд грн;

$$\tilde{y}_1 = 32,01 + 7,006 \cdot y_2; \quad (1)$$

$$R^2 = 0,9656; F = 336,7;$$

$$\tilde{y}_1 = -1,034 + 1,159 \cdot y_4; \quad (2)$$

$$R^2 = 0,9991; F = 13141,2;$$

$$\tilde{y}_2 = 13,89 + 0,8759 \cdot y_3; \quad (3)$$

$$R^2 = 0,9545; F = 251,9;$$

$$\tilde{y}_4 = -24,14 + 4,96 \cdot y_5; \quad (4)$$

$$R^2 = 0,9533; F = 244,8;$$

$$\tilde{y}_4 = 42,06 + 2,711 \cdot y_7; \quad (5)$$

$$R^2 = 0,9580; F = 273,8;$$

$$\tilde{y}_4 = 14,95 + 1,856 \cdot y_5 + 1,709 \cdot y_7; \quad (6)$$

$$R^2 = 0,9606; F = 134,0.$$

Аналіз лінійних моделей регресії (1)-(6) показує, що всі вони мають досить високу вірогідність чи достовірність, оскільки значення відповідних коефіцієнтів детермінації R^2 є більшими від 0,9. Про це також свідчать отримані значення F -критерію Фішера.

Найбільший вплив на сукупний банківський капітал y_1 має власний капітал y_2 ($b_2 = 7,006$) – рівняння (1) і значно менший вплив на y_1 мають зобов'язання банків y_4 ($b_4 = 1,159$) – рівняння (2). Зокрема, в разі збільшення вартості власного капіталу y_2 на 1 млрд грн (1) очікується збільшення сукупного банківського капіталу y_1 в середньому на 7,006 млрд грн; у разі збільшення вартості зобов'язань банків y_4 на 1 млрд грн (2) очікується збільшення сукупного банківського капіталу y_1 в середньому на 1,159 млрд грн.

Дослідження парного лінійного рівняння регресії (3) дає підставу стверджувати, що зі збільшенням статутного капіталу y_3 на 1 млрд грн очікується збільшення власного капіталу y_2 в середньому на 0,876 млрд грн.

Найбільший вплив на вартість зобов'язань банків y_4 мають кошти суб'єктів господарювання y_5 ($b_5 = 4,96$) – рівняння (4) і значно менший вплив на y_4 мають кошти фізичних осіб y_7 ($b_7 = 2,71$) – рівняння (5). Так, у разі збільшення коштів суб'єктів господарювання y_5 на 1 млрд грн (4) очікується збільшення вартості зобов'язань банків y_4 в середньому на 4,96 млрд грн; у разі збільшення

коштів фізичних осіб y_7 на 1 млрд грн (5) очікується збільшення вартості зобов'язань банків y_4 в середньому на 2,71 млрд грн.

Водночас аналіз лінійного множинного рівняння регресії (6) дає підставу стверджувати про майже однаковий вплив на зобов'язання банків y_4 коштів суб'єктів господарювання y_5 ($b_5 = 1,856$) і коштів фізичних осіб y_7 ($b_7 = 1,709$). Зокрема, в разі збільшення коштів суб'єктів господарювання y_5 на 1 млрд грн і за деякого постійного чи середнього значення коштів фізичних осіб y_7 очікується збільшення вартості зобов'язань банків y_4 в середньому на 1,856 млрд грн; у разі збільшенні коштів фізичних осіб y_7 на 1 млрд грн і за середнього чи постійного значення коштів суб'єктів господарювання y_5 очікується збільшення вартості зобов'язань банків y_4 в середньому на 1,709 млрд грн [1, 2, 5, 7, 10].

Висновки. Отже, на основі регресійно-кореляційного аналізу залежності обсягів сукупного банківського капіталу від власного капіталу і зобов'язань банків можна підсумувати:

- обсяги вітчизняного банківського капіталу передусім залежать від обсягів власного капіталу і вже потім – від зобов'язань банківських установ. Водночас, обсяги власного капіталу насамперед залежать від статутного фонду і згодом – від зобов'язань банківських установ;
- потрібно постійно нарощувати темпи зростання обсягів власного капіталу, оскільки від їхньої величини залежать обсяги залучених коштів, тобто зобов'язань банків, а отже – і обсяги сукупного банківського капіталу.

Література

1. Слейко В.І. Економічні методи прогнозування : навч. посібн. / В.І. Слейко, О.І. Слейко, О.С. Синицький, А.О. Чемерис. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 116 с.
2. Слейко В.І. Економетрія : навч. посібн. / В.І. Слейко, І.М. Копич, Р.Д. Боднар, М.Я. Демчишин. – Львів : Вид-во Львів. КА, 2007. – 352 с.
3. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – Вид. 4-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Т-во "Знання", КОО; Львів : Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ, 2002. – 566 с.
4. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 7 грудня 2000 р., № 2121-III із змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30.
5. Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України", із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний за <http://www.rada.gov.ua>.
6. Закон України "Про Національний банк України" від 20 травня 1999 р., № 679-XIV, із змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238.
7. Здрок В.В. Економетрія : підручник / В.В. Здрок, Т. Я. Лагоцький. – К. : Вид-во "Знання", 2010. – 541 с.
8. Інституційні чинники розвитку фінансового сектору економіки в умовах ринкової трансформації : монографія / кол. авт.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В.М. Соболева. – К. : Вид-во УБС НБУ, 2010. – 350 с.
9. Кухта П.В. Перспективи структурної перебудови економіки України / П.В. Кухта // Вісник Київського НУ ім. Тараса Шевченка. – Сер.: Економіка. – 2013. – Вип. 145. – С. 46-49.
10. Лугинін О.С. Економетрія : навч. посібн. / О.С. Лугинін. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Центр навч. літ-ри", 2008. – 278 с.
11. Основні показники діяльності банків України на 1 лютого 2009 року // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 3 (157). – Березень. – С. 48.
12. Основні показники діяльності банків України на 1 лютого 2015 року // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 3 (229). – Березень. – С. 57.
13. Становлення банківської системи України // Вісник Національного банку України. – 2004. – Спецвип. 5. – Травень. – С. 12.

14. Турко Р.Ф. Аналіз структури власного капіталу банківської системи України / Р.Ф. Турко // Формування ринкової економіки в Україні : зб. наук. праць. – Львів : Вид-во Львів. НУ ім. Івана Франка, 2010. – Вип. 21: Фінансово-економічні перспективи розвитку України в умовах глобалізації. – С. 453-459.

15. Турко Р.Ф. Особливості аналізу достатності капіталу банківської установи / Р.Ф. Турко // Формування ринкової економіки в Україні : зб. наук. праць. – Львів : Вид-во Львів. НУ ім. Івана Франка, 2009. – Вип. 19: Фінансово-економічні проблеми розвитку економіки України. – С. 465-470.

16. Турко Р.Ф. Проблеми та перспективи капіталізації банків України в умовах ринкової економіки / Р.Ф. Турко // Демократичне врядування в контексті глобальних викликів та кризових ситуацій : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 3 квітня 2009 р., м. Львів. – У 2-ох ч. / за наук. ред. чл.-кора НАН України В.С. Загорського, доц. А.В. Ліпенцева. – Львів : Вид-во ЛРІДУ НАДУ. – 2009. – Ч. 2. – С. 459-462.

Турко Р.Ф. Регрессионно-корреляционный анализ формирования банковского капитала отечественной банковской системы

Рассмотрена структура банковского капитала отечественной банковской системы. Построены линейные регрессионные модели зависимости совокупного банковского капитала, собственного капитала и обязательств банковских учреждений от воздействия на них уставного фонда, средств субъектов хозяйствования и физических лиц на расчетных банковских счетах. На основе полученных расчетных данных сделаны соответствующие выводы о перспективах формирования банковского капитала отечественной банковской системы.

Ключевые слова: банковская система, банковский капитал, собственный капитал, уставный фонд, обязательства банков, средства субъектов хозяйствования, средства физических лиц, регрессионно-корреляционный анализ.

Turko R.F. Regression-correlation Analysis of Bank Capital Formation of Domestic Banking System

The structure of the banking capital of the domestic banking system is reviewed. Linear regression models of dependence of the aggregate bank capital, equity capital and bank obligations from the statutory fund impact, funds of economic entities and individuals at the settlement bank accounts, are built. Based on the obtained calculated data the appropriate conclusions about the prospects of the banking capital formation of the domestic banking system were done.

Keywords: banking system, bank capital, equity, statutory fund, obligations of banks, funds of economic entities, individuals' funds, regression-correlation analysis.

УДК 336.2 25.68

Ст. викл. О.В. Химич, канд. екон. наук;

доц. О.І. Білик, канд. екон. наук; доц. В.Я. Карковська, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"

БОРОТЬБА З УХИЛЕННЯМ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Розкрито основні проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування та запропоновано шляхи їх вирішення. Проаналізовано наукові праці вітчизняних учених, в яких досліджено проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування. Структурізовано причини ухилення від оподаткування за рівнем впливу на суб'єктів господарювання, ґрунтуючись на дослідженні науковців у сфері тінізації економіки. Наведено причини ухилення від оподаткування суб'єктів господарювання. Запропоновано шляхи вирішення проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування на основі вираховування позитивного досвіду розвинених країн.

Ключові слова: податки, система оподаткування, тінізація економіки, фіскальний тиск, ухилення від оподаткування.

Вступ. В умовах кризової економічної ситуації, незадовільного стану розвитку підприємництва, зростання дефіциту бюджету країни на перший план виступає проблема пошуку необхідних фінансових ресурсів для подолання визначених проблем. І саме, ключовим інструментом у вирішенні цих проблем є побудова ефективної, прозорої, зрозумілої податкової системи, яка відобразила б оптимальне поєднання податкового навантаження на суб'єктів господарювання з максимальним надходженням фінансових ресурсів до дохідної частини бюджету. Чинна в Україні система оподаткування має істотні недоліки, серед яких, передусім, варто зазначити нестабільність податкового законодавства, часті зміни об'єктів оподаткування і правил розрахунку податків, велику кількість податкових пільг, що в сукупності порушує принципи рівності і справедливості цього процесу. Це стало підґрунтям створення нерівних економічних умов для господарювання і призвело до формування тіньового сектора економіки та масового ухилення від сплати податків [12]. Так, одним із основних факторів, які негативно впливають на наповнення бюджету, впродовж багатьох років залишається ухилення суб'єктів господарювання від сплати податків, що для України є однією із найгостріших проблем. Отже, питання боротьби з ухиленням від оподаткування в Україні і дотепер залишаються актуальним та потребують негайного вирішення.

Огляд літератури. Серед вітчизняних науковців, які досліджували проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування, треба назвати: В.Л. Андрущенко, З.С. Варналія, В.М. Гейця, Т.В. Калінеску, А.І. Крисоватого, Т.В. Паєнтко, З.М. Крупку, І.Г. Мініна, Т.В. Опаріна, А.В. Ткаченка, Т.В. Тучака, Л.О. Федосову, А.Ю. Ширяєву та багатьох ін. Незважаючи на те, що проблема боротьби з ухиленням від оподаткування активно обговорює вітчизняна наукова спільнота, практично впродовж усіх років незалежності, окремі її аспекти до кінця не з'ясовані.

Мета роботи – розкрити основні проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування та запропонувати шляхи їх вирішення.

Матеріали і методи. За умов розвитку ринкової економіки, подолання кризових явищ та підвищення ефективності роботи податкових органів питання боротьби з ухиленням від сплати податків потрібно розглядати як одне із пріоритетних у роботі державних органів влади. Т.В. Паєнтко зазначає, що "одним з найбільш поширених способів перерозподілу фінансових потоків є ухилення від сплати податків, масштаби якого в Україні після економічної кризи відчутно зросли. Традиційно вважається, що найбільшою шкоди ухилення від сплати податків завдає бюджету держави, оскільки він не отримує певної частини податкових надходжень. Однак наслідки ухилення від сплати податків набагато масштабніші – від зменшення ресурсної бази функціонування реального сектору економіки до дестимулювання сумлінних платників сплачувати податки у повному обсязі" [10]. На практиці протидія тіньовим явищам характеризується значним посиленням контролюючого тиску з боку держави на платників. Незважаючи на це, незаконна мінімізація оподаткування в Україні знаходиться на неприпустимо високому рівні, що вказує на низьку результативність контролюючих заходів [4].